

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้ศึกษาความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์กับทัศนคติความรุนแรงของนักเรียนระดับมัธยมปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยสุ่มตัวอย่างนักเรียนจากโรงเรียนในระดับสูง และระดับต่ำทั้งสิ้น 8 โรงเรียน ด้วยวิธีการสุ่มแบบ Multi Stage Sampling (นิยม ปุราคำ, 2517) จำนวน 488 คน มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ, สถานภาพทางเศรษฐกิจ, ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู และลักษณะความบ่อยครั้งในการชมข่าวโทรทัศน์ กับทัศนคติความรุนแรงของกลุ่มวัยรุ่น
2. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์กับทัศนคติด้านความรุนแรงของกลุ่มวัยรุ่น
3. เพื่อศึกษาถึงทัศนคติด้านความรุนแรงของกลุ่มวัยรุ่นที่มีต่อความรุนแรงส่วนบุคคล และความรุนแรงเชิงโครงสร้างทางสังคม ในข่าวโทรทัศน์

การสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะได้เสนอเป็นลำดับ ดังนี้

1) สรุปผลการวิจัย

- 1.1 สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ จากการศึกษาเชิงปริมาณ สรุปผลดังนี้
กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนระดับมัธยมปลาย ส่วนมากมีอายุ 17 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย จำนวนใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 54.7 และ ร้อยละ 45.3

ผลการวิจัยเกี่ยวกับสถานภาพของครอบครัว สรุปได้ว่าระดับการศึกษาของบิดาและมารดา ส่วนใหญ่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ประกอบอาชีพค้าขาย และมีสถานภาพทางเศรษฐกิจในระดับปานกลาง

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย โดยได้รับความเอาใจใส่เป็นอย่างดีที่สุดจากมารดาและบิดามารดาหรือผู้ปกครองจะใช้เวลาว่างพูดคุยกับกลุ่มตัวอย่างเกือบทุกครั้ง

ลักษณะการชมข่าวโทรทัศน์ สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีโทรทัศน์ และมีลักษณะการดูข่าวภาคค่ำอย่างไม่แน่นอนที่บ้านของตนเอง พบว่า สาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างส่วนมากดูข่าวภาคค่ำทางโทรทัศน์เพราะทำให้มีความรู้รอบตัวทันต่อเหตุการณ์ โดยมีบิดามารดาหรือผู้ปกครองสนทนากถึงเนื้อหาข่าวขณะที่กำลังดูอยู่กับกลุ่มตัวอย่าง นาน ๆ ครั้ง นอกจากนั้นผลการวิจัยยังสรุปเกี่ยวกับลำดับความชอบประเภทข่าวโทรทัศน์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากชอบดูข่าวศิลปะ/ วัฒนธรรม /บันเทิง มากที่สุด

1.2 สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

จากข่าวความรุนแรงระดับบุคคลในข่าวที่ 1-5 ทำให้มองเห็นความสำคัญของตัวแปรด้านประชากรศาสตร์เป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเพศ ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม หรือพื้นฐานทางครอบครัวที่แตกต่างกัน ตามทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences Theory) ทำให้มองเห็นทัศนคติความรุนแรงที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลอย่างค่อนข้างชัดเจน และกรอบของทัศนคติความรุนแรงก็แตกต่างกันไปตามเกณฑ์และเหตุผลของแต่ละคนอีกด้วย

ผู้ร่วมสนทนาส่วนมากจะใช้ภาพข่าวที่นำเสนอเป็นตัวตัดสินระดับความรุนแรงว่ามีหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด ถ้าเป็นความรุนแรงทางวาจา จะถือว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่ไม่รุนแรง แต่ถ้าเป็นข่าวที่เห็นคนบาดเจ็บหรือตาย นั่นคือ ความรุนแรงตามที่คณะของผู้ร่วมสนทนา

ข่าวความรุนแรงในเชิงโครงสร้างทางสังคมจากข่าวที่ 6-10 ส่งผลกระทบกับทัศนคติด้านความรุนแรงในประเด็นที่ว่า เรื่องใดก็ตาม ถ้าเกิดมีผลกระทบต่อคนใน

สังคม หรือคนทั้งประเทศจะถือว่าเป็นความรุนแรงจนเกือบจะเป็นสิ่งเดียวกัน แต่สำหรับความรุนแรงในระดับบุคคลแล้ว ยังพบที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องกับเรื่องของตัวแปรด้านประชากรศาสตร์ต่าง ๆ เช่น เพศ ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม หรือพื้นฐานทางครอบครัวด้วย

2. อภิปรายผล แบ่งเป็นลำดับ ดังนี้

2.1 อภิปรายผลวิธีการวิจัย

2.2 อภิปรายผลผลการวิจัย

2.1 อภิปรายผลวิธีการวิจัย

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยทั้ง 2 ประเภทมีประโยชน์ และสามารถใช้นับสนนซึ่งกันและกัน และเมื่อนำมาใช้ร่วมกันเพื่อวิเคราะห์สิ่งหนึ่งสิ่งใด จะสามารถให้ภาพที่สมบูรณ์กว่าการใช้ข้อมูลดังกล่าวแยกออกจากกัน ในขณะที่การวิจัยเชิงคุณภาพให้ข้อมูลที่เร้าความรู้สึกแก่ผู้วิจัย แต่ความรู้สึกนั้นจะเป็นที่เข้าใจได้ดีขึ้น เมื่อนำมาพิจารณาพร้อมกับความรู้สึกอันหนักแน่นที่ได้จากข้อมูลเชิงปริมาณ (นภาพรณ์ หะวานนท์, 2530) ดังที่ผู้วิจัยเกี่ยวกับการจัดกลุ่มสนทนากลุ่มหนึ่งกล่าวว่า ข้อวิพากษ์วิจารณ์ที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับข้อค้นพบในงานวิจัยเชิงคุณภาพ อาจจะไม่ใช่การไม่สามารถวางหลักความจริงทั่ว ๆ ไป หากแต่เป็นเพราะการขาดความถูกต้องเที่ยงตรง ซึ่งสามารถจะประเมินได้ดีที่สุด โดยการเปรียบเทียบกับผลลัพธ์ที่ได้จากวิธีการอื่น ๆ (Calder, 1977)

จากการประมวลวิธีการศึกษาทั้ง 2 แบบ ซึ่งผู้วิจัยไม่เคยกระทำมาก่อน ทำให้พบจุดอ่อนในระยะเบียบวิธีวิจัย (Method of Study) และผลของการวิจัยบางประการ ดังนี้

1. วิธีการศึกษาในเชิงปริมาณ พบข้อจำกัดทางสถิติ ที่นำมาใช้ดำเนินการวิจัยสถิติบางตัว มีขอบเขตในการอธิบายผล ทำให้ค่าตัวเลขที่ได้ ไม่อาจนำไปใช้ประโยชน์ได้เท่าที่ควร

2. วิธีการศึกษาในเชิงปริมาณ ไม่สามารถตอบคำถามของปัญหา นำวิจัยได้อย่างลึกซึ้ง ในขณะที่การศึกษาแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group) สามารถสะท้อนทัศนคติที่อยู่ภายในตัวบุคคลโดยการแสดงออกเป็นคำพูด ให้สังเกตได้อย่างชัดเจน

3. ผลที่ได้จากการวิจัยทั้ง 2 แบบ ชัดแย้งกันเองในบางตัวแปร เช่นในการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า นักเรียนจากโรงเรียนระดับต่ำ และระดับสูง มีทัศนคติด้านความรุนแรงและแนวโน้มพฤติกรรมไปในทิศทางเดียวกัน โดยไม่พบความแตกต่างระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ในขณะที่การศึกษาแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) แสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่แตกต่างกันในด้านความรุนแรงอย่างชัดเจนในเกือบทุกข่าว แสดงว่า การศึกษาเชิงปริมาณอาจมีข้อบกพร่องในแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าในตอนี่ 4 เกี่ยวกับทัศนคติด้านความรุนแรงนั้น ข้อคำถามยังไม่รัดกุม เป็นเพียงการถามว่า "ถ้าท่านเป็นผู้เห็นเหตุการณ์" แต่ไม่ได้ถามรวมว่า "ถ้าท่านเป็นผู้กระทำในเหตุการณ์นั้น ๆ" จึงได้ผลที่ค่อนข้างจะผิดเพี้ยนตรงกันข้ามกับการศึกษาแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) ที่มีการพูดโต้ตอบกันอยู่ตลอดเวลา ทำให้คิดถามคำถามเพิ่มเติมได้ในขณะนั้น และเนื้อหาต่าง ๆ ในบทสนทนา ก็เป็นปริบทเพิ่มเติมทัศนคติด้านความรุนแรงให้มองเห็นได้ชัดเจนขึ้น

4. แม้ว่าการศึกษาแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) จะให้ผลการวิจัยที่ละเอียดกว่าการศึกษาในเชิงปริมาณ แต่เนื่องจากผู้วิจัยไม่เคยทำการศึกษาดังวิธีนี้มาก่อน จึงยังตั้งคำถามได้ไม่ลึกซึ้งเท่าใดนัก เพราะยังมีข้อจำกัดบางประการอยู่ โดยเฉพาะในเรื่องของเวลาซึ่งวิธีการที่เหมาะสม และจะแสดงผลทางด้านทัศนคติที่ลึกซึ้งกว่านี้ ควรจะเป็นการศึกษาแบบเฉพาะกรณี (Case Study)

2.2 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

ผลจากการทดสอบสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏผลที่น่าสนใจดังนี้คือ

สมมติฐานที่ 1 เหนือมีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรุนแรงของกลุ่ม

ตัวอย่าง

ผลการวิจัยพบว่าเพศมีความสัมพันธ์กันกับทัศนคติด้านความรุนแรงทั้งใน เหตุการณ์จำลองจากชีวิตประจำวันและข่าวโทรทัศน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็น การสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในส่วนของความรุนแรง ในเหตุการณ์จำลองจากชีวิตประจำวัน กลุ่ม ตัวอย่างทั้งที่เป็นเพศชายและเพศหญิง มีทัศนคติที่ไม่รุนแรง (64.90%) มีแนวโน้มพฤติกรรม ในทางสันติวิธีเป็นส่วนใหญ่ (40.45%) บางส่วนมีแนวโน้มพฤติกรรม ก่อนไปในทางสันติวิธี (20.63%) ก่อนไปในทางรุนแรง (3.00%) และมีแนวโน้มพฤติกรรมที่รุนแรง (0.82%)

กลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิง มีทัศนคติรุนแรงต่อเหตุการณ์จำลอง จากข่าวโทรทัศน์ มีแนวโน้มพฤติกรรม ก่อนไปในทางสันติวิธีเป็นส่วนใหญ่ (35.52%) บางส่วนมี แนวโน้มพฤติกรรมในทางสันติวิธี (10.42%) ก่อนไปในทางรุนแรง (29.74%) และมีแนวโน้ม พฤติกรรมที่รุนแรงมาก (6.30%)

จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่นนี้ มีทัศนคติในทางเดียวกันทั้งเพศ หญิงและเพศชายกล่าวคือ มองดูความรุนแรงจากเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน เป็นเรื่องธรรมดา ไม่รุนแรงเท่าใดนัก ชัดแย้งกับงานวิจัยของสรวงศรีวิ ดชาชีวะ และ พัฒนาคี ชูโต (ไม่ระบุปี) พบว่าการเรียนรู้ความก้าวร้าวนี้ จะมีความแตกต่างกันระหว่างเด็กหญิงและเด็กชาย กล่าวคือ แม้เด็กหญิงและเด็กชายจะเรียนรู้พฤติกรรมก้าวร้าว จากการสังเกตความรุนแรงจากสื่อมวลชน มากเท่า ๆ กัน แต่เด็กหญิงจะกระทำในสิ่งที่เรียนรู้มาน้อยกว่า ทั้งนี้ก็เพราะบทบาทของเพศหญิง ตลอดจนบรรทัดฐานของวัฒนธรรมต่อต้านพฤติกรรมของผู้หญิงที่ก้าวร้าว แต่สำหรับในกรณีงาน วิจัยนี้ อาจเป็นเพราะคำถามในแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดสร้างนั้น ก่อนข้างเป็นสถานการณ์ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนกับบุคคลแวดล้อมที่ใกล้ชิด เช่น คุณครูและเพื่อน เป็นต้น โดยธรรมชาติ ตามวัยของกลุ่มตัวอย่างนี้ จะให้ความสำคัญกับเพื่อนมากที่สุด (ดวงเดือน พันธุมนาวินและคณะ, 2529) จึงมองดูเหตุการณ์ส่วนใหญ่ ว่าเป็นเรื่องที่อยู่กันได้ ไม่มีความรุนแรง แต่กับข่าว

โทรทัศน์ส่วนกับเห็นว่าเป็นเรื่องรุนแรง อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างส่วนมากจะมีแนวโน้มไปในทางสันติวิธี

สรุปได้ว่าเพศมีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรุนแรงตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ โดยมีทัศนคติไม่รุนแรง และมีแนวโน้มพฤติกรรมในทางสันติวิธี ในเหตุการณ์จำลองจากชีวิตประจำวัน แต่มีทัศนคติรุนแรง และมีแนวโน้มพฤติกรรมก่อนไปในทางสันติวิธี ในเหตุการณ์จำลองจากข่าวโทรทัศน์ โดยไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศ

สมมติฐานที่ 2 สภาพทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรุนแรงของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัยพบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ในส่วนของความรุนแรงในเหตุการณ์จำลองจากชีวิตประจำวันไม่พบความสัมพันธ์กับระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจ แต่ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจกลับมีความสัมพันธ์กับความรุนแรงในเหตุการณ์จำลองจากข่าวโทรทัศน์อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความรุนแรงในเหตุการณ์จำลองจากชีวิตประจำวัน กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีทัศนคติว่าไม่รุนแรง (64.70%) มีแนวโน้มพฤติกรรมในทางสันติวิธีมากที่สุด (40.37%) บางส่วนมีแนวโน้มพฤติกรรมก่อนไปในทางสันติวิธี (20.98%) ก่อนไปในทางรุนแรง (2.70%) และมีแนวโน้มพฤติกรรมที่รุนแรงมาก (0.68%)

ความรุนแรงในเหตุการณ์จำลองจากข่าวโทรทัศน์ กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีทัศนคติรุนแรง (82.26%) มีแนวโน้มพฤติกรรมก่อนไปในทางสันติวิธีมากที่สุด (36.46%) บางส่วนมีแนวโน้มพฤติกรรมในทางสันติวิธี (10.21%) ก่อนไปในทางรุนแรง (29.39%) และมีแนวโน้มพฤติกรรมที่รุนแรงมาก (6.20%)

ผลการวิจัยจากสมมติฐานข้อนี้ เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับ สมมติฐานที่ 1 ในส่วนที่กลุ่มตัวอย่างนี้กำลังอยู่ในวัยรุ่นที่ให้ความสำคัญกับเพื่อนเป็นอันดับต้นแม้จะมีระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันตามแต่ผลส่วนใหญ่ที่ได้ ก็เป็นไปในแนวทางเดียวกันคือไม่ว่ากลุ่มตัวอย่างจะอยู่ในสถานภาพ ทางเศรษฐกิจระดับสูง ปานกลาง หรือระดับต่ำ ก็มีทัศนคติและแนวโน้มพฤติกรรมส่วนใหญ่เป็นไปตามผลดังกล่าวข้างต้น

ผลงานวิจัยเป็นจำนวนมากได้ค้นพบว่า ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจเป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความรุนแรงในเด็กซึ่งมักจะเป็นว่าเด็กที่มาจากระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำ จะให้ความรุนแรงมากกว่าเด็กที่มาจากสถานภาพเศรษฐกิจสูง (Greenberg and Gordon, 1982) สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่มีการพัฒนาการมาจากวัยเด็กแล้วและเป็นกลุ่มที่ได้เข้าสู่ระบบการศึกษาในโรงเรียน (Formal Education) ทั้งสิ้น ย่อมแตกต่างไปจากเด็กที่ไม่มีโอกาสเข้ารับการศึกษานในโรงเรียน หรือมีโอกาสเข้าศึกษาในโรงเรียนแต่ยังอยู่ในชั้นเรียนระดับต้น อาจกล่าวได้ว่าระดับการศึกษาเป็นองค์กรสำคัญที่จะมีผลกระทบต่อตัวแปรอื่น ๆ ในการศึกษาเรื่องสื่อสารมวลชน จึงเป็นไปได้ที่ว่าหากกลุ่มตัวอย่างไม่ว่าจะอยู่ในสถานภาพทางเศรษฐกิจหรือสังคมระดับใดได้มีโอกาสเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนย่อมมีโอกาสที่จะถูกขัดเกลากทัศนคติให้เป็นไปในทางที่คล้ายคลึงกันจึงไม่พบความแตกต่างของทัศนคติที่รุนแรงในระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ตามผลการวิจัยที่กล่าวไว้ข้างต้น

สมมติฐานที่ 3 ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน จะมีทัศนคติด้านความรุนแรงต่างกันโดยพิจารณาได้ 2 ประเด็น คือ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และความใกล้ชิดของบุคคลในครอบครัว

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดู หรือความใกล้ชิดของบุคคลในครอบครัวแตกต่างกันกับมีทัศนคติความรุนแรง และแนวโน้มพฤติกรรมในแนวทางเดียวกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู มีความสัมพันธ์กับทัศนคติความรุนแรงในเหตุการณ์จำลองจากชีวิตประจำวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติไม่รุนแรง (63.24%) มีแนวโน้มพฤติกรรมในทางสันติวิธีมากที่สุด (39.43%) บางส่วนมีแนวโน้มพฤติกรรมก่อนไปในทางสันติวิธี (20.43%) ก่อนไปในทางรุนแรง (2.63%) และมีแนวโน้มพฤติกรรมที่รุนแรงมาก (0.75%)

รูปแบบการอบรมการเลี้ยงดู มีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรุนแรงในเหตุการณ์จำลองจากข่าวโทรทัศน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติรุนแรง (81.97%) มีแนวโน้มพฤติกรรมก่อนไปในทางสันติวิธีมากที่สุด (35.56%) บางส่วนมีแนวโน้มพฤติกรรมในทางสันติวิธี (10.95%) ก่อนไปในทางรุนแรง (29.22%) และมีแนวโน้มพฤติกรรมที่รุนแรงมาก (6.24%)

ความใกล้ชิดของบุคคลในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรุนแรง ในเหตุการณ์จำลองจากชีวิตประจำวัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติไม่รุนแรง (64.78%) มีแนวโน้มพฤติกรรมในทางสันติวิธีมากที่สุด (40.47%) บางส่วนมีแนวโน้มพฤติกรรมก่อนไปในทางสันติวิธี (20.99%) ก่อนไปในทางรุนแรง (2.63%) และมีแนวโน้มพฤติกรรมที่รุนแรงมาก (0.69%)

ความใกล้ชิดของบุคคลในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรุนแรงในเหตุการณ์จำลองจากข่าวโทรทัศน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติรุนแรง (81.80%) มีแนวโน้มพฤติกรรมก่อนไปในทางสันติวิธีมากที่สุด (35.43%) บางส่วนมีแนวโน้มพฤติกรรมในทางสันติวิธี (10.42%) ก่อนไปในทางรุนแรง (29.66%) และมีแนวโน้มพฤติกรรมที่รุนแรงมาก (6.29%)

กลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้ชิดกับบุคคลในครอบครัวแตกต่างกัน แม้ว่าจะไม่เคยมีการพูดคุยกันเลย หรือมีการพูดคุยทุกครั้งที่มีเวลาว่างก็ตาม จะมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ไม่แตกต่างกัน ความใกล้ชิดของบุคคลจัดเป็นตัวแปรสำคัญ ที่นักวิจัยทางด้านสื่อสารมวลชนจะมองข้ามเสียมิได้จากการประมวลผลวิจัยเรื่อง การสื่อสารและวัยรุ่น (Roberts, 1973) พบว่าสิ่งที่เป็นตัวกำหนดการใช้สื่อมวลชนมี 2 ประเภท คือ ลักษณะของตัวผู้รับเองและการเรียนรู้การใช้สื่อมวลชนจากคนอื่น ๆ ในครอบครัว เช่น จากบิดามารดา เป็นต้น พฤติกรรมการใช้สื่อมวลชนนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่เด็กรับการถ่ายทอดมาจากบิดามารดา โดยขบวนการถ่ายทอด ซึ่งมีบิดามารดาเป็นผู้สอน และเด็กเป็นผู้เรียนรู้นี้อาจเกิดขึ้นโดยที่ทั้งสองฝ่ายรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้ แต่ถ้าจะพูดถึงกรณีกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้คงจะต้องพูดถึง เพื่อนที่เป็นบุคคลแวดล้อมสำคัญของกลุ่มวัยรุ่นนี้ด้วย

อย่างไรก็ตามผลงานวิจัยส่วนหนึ่ง พบว่า บิดามารดาหรือผู้ปกครองส่วนใหญ่ สนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาของข่าวโทรทัศน์ ขณะที่กำลังคุยอยู่กับกลุ่มตัวอย่างนาน ๆ ครั้ง (42.40%) ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่า ช่วงเวลาในการเสนอข่าวภาคค่ำ (19.30 - 21.00 น. โดยประมาณ) เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมในครอบครัว เดินทางกลับบ้านแล้วต่างก็แยกย้ายกันปฏิบัติ ภาระกิจส่วนตัวของตนก็เป็นได้

สมมติฐานที่ 4 ลักษณะความบ่อยครั้งในการชมข่าวโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรุนแรงของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะความบ่อยครั้งในการชมข่าวโทรทัศน์ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรุนแรงทั้งในเหตุการณ์จำลองจากชีวิตประจำวัน และจากข่าวโทรทัศน์ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ

ในเหตุการณ์จำลองจากชีวิตประจำวัน กลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากมีทัศนคติไม่รุนแรง (64.71%) มีแนวโน้มพฤติกรรมในทางสันติวิธี (40.48%) บางส่วนมีแนวโน้มพฤติกรรมก่อนไปในทางสันติวิธี (20.83%) ก่อนไปในทางรุนแรง (2.70%) และมีแนวโน้มพฤติกรรมที่รุนแรงมาก (0.69%)

ในเหตุการณ์จำลองจากข่าวโทรทัศน์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติรุนแรง (82.53%) มีแนวโน้มพฤติกรรมก่อนไปในทางสันติวิธีเป็นส่วนใหญ่ (35.88%) บางส่วนมีแนวโน้มพฤติกรรมในทางสันติวิธี (10.56%) ก่อนไปทางรุนแรง (29.91%) และมีแนวโน้มพฤติกรรมที่รุนแรงมาก (6.81%)

รายการโทรทัศน์ที่ทำการศึกษาค้างนี้ เป็นรายการข่าวที่มีเวลาในการนำเสนอออกอากาศเป็นสัดส่วนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เมื่อเทียบกับรายการอื่น ๆ จึงมีความเป็นไปได้ไม่น้อยที่ลำพังการชมข่าวโทรทัศน์แล้ว จะทำให้ทัศนคติต่อความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ผลงานวิจัยจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ที่ทำการศึกษเปรียบเทียบระหว่างสื่อสิ่งพิมพ์และโทรทัศน์กับการรับรู้ข่าวสาร ซึ่งชี้ให้เห็นถึงบทบาทโทรทัศน์ในการเสนอข่าวว่า ยังดีกว่าหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์อาจเป็นปฏิปักษ์ต่อความสำเร็จในการเรียนรู้เรื่องข่าวสารการชมโทรทัศน์เป็นเวลานานจะทำให้ได้รับประโยชน์จากข่าวได้น้อยกว่าความรู้ที่ได้จากความบันเทิง (John P. Robinson and Mark R. Levy, 1986) โทรทัศน์จะมีบทบาทในการเพิ่มข่าวสาร ให้กับบุคคลที่มีการศึกษาระดับต่ำเท่านั้น (Graber, 1983)

จากเหตุผลข้างต้น เป็นข้อสนับสนุนสมมุติฐานข้อนี้ที่ว่าลักษณะความบ่อยครั้งในการชมข่าวโทรทัศน์ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติความรุนแรงได้เป็นอย่างดี

โดยสรุป ผลงานวิจัยนี้พบว่าตัวแปรสำคัญที่ใช้ศึกษาส่วนมากจะไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรุนแรงในเหตุการณ์จำลองจากชีวิตประจำวันกับพบความสัมพันธ์กับทัศนคติด้านความรุนแรงในเหตุการณ์จำลองจากชีวิตประจำวันของข่าวโทรทัศน์ แต่สำหรับตัวแปรใน

เรื่องของลักษณะความบ่อยครั้งในการชมข่าวโทรทัศน์เองกลับไม่พบความสัมพันธ์กับทัศนคติ
ด้านความรุนแรงแต่ประการใด

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามักจะมีทัศนคติเป็นไปในแนวเดียวกัน คือ มักจะมองเห็นเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันซึ่งพวกเขาพบเห็นเสมอๆ โดยเฉพาะในโรงเรียนเป็นเหตุการณ์ที่ไม่รุนแรง แต่สำหรับข่าวสารโทรทัศน์กลับมองเห็นว่ารุนแรง อย่างไรก็ตามแนวโน้มพฤติกรรมในทุก ๆ สถานการณ์ก็เป็นไปในทางสันติวิธี แสดงถึงความไม่พอใจในการใช้กำลังในการตัดสินปัญหาซึ่งเป็นการกระทำที่ถูกต้องของบุคคลที่มีการศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยค้นพบผลการวิจัยบางประการที่น่าสนใจในเรื่องของการจัดลำดับประเภทของข่าวโทรทัศน์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจข่าวศิลปะ/วัฒนธรรม/บันเทิงมากที่สุด รองลงมาเป็นข่าวกีฬา ข่าวที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงโดยตรงอย่างเห็นได้ชัด เช่น ข่าวอุบัติเหตุ ภัยพิบัติ และข่าวอาชญากรรม กลุ่มตัวอย่างในความสนใจในอันดับที่ 4 และ 6 ตามลำดับ ซึ่งจัดอยู่ในลำดับปานกลาง แสดงถึงความชอบในเรื่องความรุนแรง ของกลุ่มตัวอย่างว่ามีได้อยู่ในลำดับต้น แต่สาเหตุหลักที่กลุ่มตัวอย่างชมข่าวโทรทัศน์ คือทำให้ความรู้รอบตัวทันต่อเหตุการณ์

การวิจัยเชิงคุณภาพ

จากการศึกษาแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) สรุปรูป และอภิปรายผลดังนี้

1. จากการจัดสนทนากลุ่มครั้งนี้พบว่า ในกลุ่มนักเรียนชายโรงเรียนระดับสูงแทบจะไม่พบตัวบุคคลที่แสดงเป็นผู้นำทางความคิด (Opinion Leader) เพราะทุกคนต้องสนทนาโต้ตอบกันไปมาเป็นอย่างดี ไม่มีผู้ผูกขาดเป็นผู้เริ่มสนทนาต่ออย่างไร มีเพียงบางคนเท่านั้นที่นิยมเป็นผู้ฟัง มากกว่าเป็นผู้พูด ทำให้ผู้ดำเนินการวิจัยต้องใช้คำถามคอยกระตุ้น แต่ทุกคนก็พยายามแสดงความคิดเห็นของตนเองเป็นอย่างดี ในขณะที่กลุ่มนักเรียนหญิงโรงเรียนระดับ

สูงทั้ง 2 กลุ่มจะมีผู้ร่วมสนทนาบางคนที่เคยเป็นผู้ริเริ่มเปิดการสนทนาในหลาย ๆ ช่วง จนกระทั่ง เพื่อนข้าง ๆ ต้องคอยกล่าวเตือนว่า ให้คนอื่นได้พูดก่อนบ้าง จึงได้เปิดโอกาส ตามนั้น ซึ่งบุคคลดังกล่าวจะเป็นคนที่คุยเก่งมากและมีมนุษยสัมพันธ์ดีเป็นพิเศษ จึงมีลักษณะเด่น กว่าเพื่อน ๆ ทั้ง ๆ ที่คนหนึ่งเรียนอยู่ชั้น ม.6 จึงอาจมีลักษณะเป็นรุ่นพี่ที่น้อง ๆ ให้ความเคารพหรือเกรงใจอยู่บ้าง แต่อีกคนกลับเป็นรุ่นน้องชั้น ม.4 เท่านั้น แต่ทุกคนในกลุ่มก็ยอมรับ ความคิดเห็นเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ผู้ร่วมสนทนาทุกคนก็ล้วนแต่เป็นวัยรุ่นตอนกลางที่มีอายุ และระดับการศึกษาใกล้เคียงกันมาก จึงไม่พบความแตกต่างในประเด็นนี้

สำหรับกลุ่มโรงเรียนระดับต่ำ ซึ่งเป็นนักเรียนชายและหญิงปะปนกันนั้น นักเรียนชาย ค่อนข้างจะแสดงความเป็นผู้นำทางความคิด (Opinion Leader) อาจเป็นเพราะต้องการ แสดงความเป็นผู้นำ โดยเฉพาะบางคนค่อนข้างจะโอ้อวด (Show off) ในบางตอนเสียด้วยซ้ำ แต่ก็จัดเป็นพฤติกรรมปกติของวัยรุ่นชาย ขณะที่นักเรียนหญิงจะสนทนา แสดงความคิดเห็น กันอย่างเป็นปกติ มีเพียงบางคนเท่านั้นที่ค่อนข้างอาย เนื่องจากถูกนักเรียนชายคอยพูดแหย่ แต่การสนทนาดังกล่าวดำเนินไปได้ดีด้วยความร่วมมือของผู้ร่วมสนทนาทุกคน

2. ผู้ร่วมสนทนาเป็นบุคคลที่เลือกดูข่าวโทรทัศน์ทุกวัน ตามแนวทางการใช้ประโยชน์ และการได้รับความพึงพอใจ (The Uses and Gratifications Approach) (Rosengren, 1974) ด้วยเหตุผลที่ต้องการเป็นคนรอบรู้ ทันท่วงทีเหตุการณ์และมีความคาดหวัง จากสื่อมวลชนว่า การชมข่าวโทรทัศน์จะช่วยสนองความต้องการของเขาได้ แสดงออกถึง ความเป็นผู้กระทำ (Active) ต่อสาร ดังตัวอย่างตอนหนึ่ง จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) "เปิดมามีแต่ข่าวแบบนี้ทุก ๆ วันก็ไม่อยากดู ทำให้บางคนอาจจะโง่ไปเลยก็ได้" (นักเรียนชาย โรงเรียนระดับต่ำ) สื่อมวลชนโดยเฉพาะโทรทัศน์จึงควรตระหนักไว้ให้ มากกว่า ผู้ชมหรือคนดูไม่ได้เป็นที่รองรับ (Passive) ผลกระทบจากสื่ออยู่ตลอดเวลา แต่ เขาเหล่านั้นมีเสรีภาพในการเลือกรับเฉพาะสิ่งที่เขาต้องการได้

อย่างไรก็ตามผลจากการชมข่าวก็สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือ เปลี่ยนลักษณะนิสัย และพฤติกรรมบางอย่างได้เช่นกัน (Katz, e. and Others, 1974) ดังเช่น ผลในข่าวที่ 7 "สมัยก่อนนี้เราก็ให้ขอกานด้วยความเมตตาเพราะเขาจนจริง ๆ แต่พอตอนนี้เราก็ไม่แน่ใจว่าจะให้ดีหรือไม่ให้ดี..." (นักเรียนหญิง โรงเรียนระดับสูง) จัดเป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อโครงสร้างทางสังคม แต่ก็เป็นไปได้เพียงบางส่วนเท่านั้น เพราะลำพังข่าวสารที่ได้รับจากสื่อเป็นเพียงส่วนประกอบหนึ่งที่ช่วยเสริมรูปแบบความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคล ให้เป็นไปได้ในแบบต่าง ๆ ได้ นอกเหนือจากนี้แล้วบุคคลยังต้องอาศัยสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เป็นตัวประกอบอีกด้วย

3. "สื่อมวลชนไม่ใช่ปัจจัยหลักเพียงสิ่งเดียวที่ทำให้ผู้ชมเกิดการซบเซาเนื้อหา ความรุนแรงเข้าไปเป็นทัศนคติที่แสดงออกทางความรู้สึกนึกคิด แต่มีปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ มาเกี่ยวข้องด้วย" (James Halloran, 1970) เช่น สถานภาพทางเศรษฐกิจและภูมิหลังทางครอบครัวที่แตกต่างกันของผู้ร่วมสนทนา ทำให้มีทัศนคติต่อข่าวที่ขมขื่นต่างกันไปด้วย ดังจะเห็นได้ในทุก ๆ ข่าว ผู้ร่วมสนทนาที่มีความคิดเห็นแตกแยกกันไปต่าง ๆ นา ๆ ในแต่ละกลุ่มโรงเรียน หรือแม้กระทั่งในกลุ่มเดียวกันก็ยังคงพบความแตกต่างกันอยู่บ้าง อย่างน้อยก็คือความรู้สึกที่ "รุนแรง" หรือ "ไม่รุนแรง" ต่อข่าวที่ขมขื่น เป็นเพราะภูมิหลังทางครอบครัวของแต่ละคนที่ได้รับการปลูกฝังเลี้ยงดูแตกต่างกันมานั่นเอง

ผลการวิจัยในครั้งนี้ไม่เป็นไปตามทฤษฎีที่มองผลกระทบของสื่อมวลชนที่มีต่อผู้รับสารในลักษณะจากเบื้องบนลงสู่เบื้องล่าง (Top-Down) (กาญจนา แก้วเทพ, 2532) หรือนักทฤษฎีที่มีความคิดเห็นเชื่อมั่นในพลังของสื่อมวลชนว่า เป็นสาเหตุหลักที่ก่อให้เกิดผลกระทบระยะสั้น และสร้างแรงขับของความรุนแรงให้เกิดขึ้นภายในจิตใจ โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นตอนกลางที่กำลังทำการศึกษาใน ดังที่ปรากฏในข่าวที่ 2 และข่าวที่ 5 ผู้ร่วมสนทนามักจะใช้คำพูดแทนกลุ่มของตนว่า "เราโต ๆ กันแล้ว" หรือ "เรามีการศึกษา" เมื่อพูดถึงผลกระทบของข่าวหลายคนมักบอกว่า คงไม่เกิดอะไรกับตัวเองเพราะ "โต ๆ กันแล้ว" หรือเป็นเพราะ "เรียนมาถึงระดับนี้แล้ว" แสดงว่า ข่าวที่ชมไปไม่มีพลังพอที่จะกระทบกระเทือนสภาพทางจิตใจหรือความรู้สึกนึกคิดของ

ผู้ชมพบว่า ตัวแปรในเรื่องอายุ หรือระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในการสร้างทัศนคติ บางประการมากกว่าลำพังอิทธิพลของสื่อมวลชนเอง และเป็นเกราะคุ้มกันจากผลกระทบ บางอย่างที่จะอาจได้รับจากสื่อซึ่งงานวิจัยในเชิงประจักษ์ (Empirical Research) นี้ จัดได้ว่าเป็นหนึ่งในงานวิจัยทั้งหลายที่ไม่เห็นด้วยกับทฤษฎีกระสุนปืน (Bullet Theory) หรือแบบจำลอง เข็มฉีดยา (Hypodermic Needle Model) ที่ค่อนข้างจะล้าสมัยไปแล้ว แต่กระนั้นก็ตาม เนื้อหาในสื่อมวลชนก็สามารถเป็นแรงเสริมต่อทัศนคติของบุคคลที่รับสารนั้นได้เหมือนกัน

4. ผลของการสนทนากลุ่มที่ปรากฏสามารถใช้สนับสนุนทฤษฎีแรงเสริม (Reinforcement Theory) (Klapper, J., 1960) ได้เป็นอย่างดี ดังตัวอย่างชัดเจนใน ข้อว่าที่ 6 ผู้ร่วมสนทนาบางคนกล่าวว่า "จริง ๆ แล้วเหตุการณ์นี้รุนแรง... แต่ดูข่าวแล้วไม่รุนแรง" นั่นเป็นเพราะประสบการณ์เดิมที่แต่ละคนได้รับมา ทำให้มีข้อมูลความรู้เกี่ยวกับ เรื่องการตัดไม้ทำลายป่า เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เมื่อได้เห็นข่าวนี้อีกครั้งหนึ่งจึงเป็นแรงเสริม ความรุนแรงที่สอดคล้องกับความคิดเดิมของคน หรือผลจากข้อว่าที่ 1 ผู้ร่วมสนทนาที่มีความสนใจในเรื่องการเมืองจะพูดคุยกันถึงประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับข่าวนี้อย่างหลากหลาย ตามข้อมูลที่ตนได้รับมาจากสื่อมวลชนแหล่งต่างๆ และเห็นว่าข่าวนี้เป็นเสมือนแรงเสริมให้กับความรุนแรงที่มีอยู่ตรงข้ามกับบุคคลที่ไม่สนใจ เรื่องการเมืองเลย ข้อว่านี้ก็จะเป็นเสมือนแรงเสริมการต่อต้านความรุนแรงของบุคคลนั้น ๆ เป็นไปในทำนองเดียวกันกับผลที่ปรากฏในข้อว่าที่อื่น ๆ นั้นเอง

5. ผลกระทบของสื่อมวลชนมิใช่จะเกิดขึ้นกับผู้รับสารอย่างปัจจุบันทันด่วน ตามที่เบิร์กโควิทซ์ (Berkowitz) กล่าวไว้ข้างต้นเสมอได้ แต่อาจส่งผลได้ในระยะยาวจากการปลูกฝังมาตั้งแต่ในอดีตตามทฤษฎีการปลูกฝัง (Cultivation Theory) (Gerbner et al., 1980) ที่แสดงให้เห็นได้จากผลการศึกษาใน ข้อว่าที่ 4 และข้อว่าที่ 8 ผู้ร่วมสนทนาบางคนกล่าวอ้างอิงถึงรายการโทรทัศน์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาข่าวนี้ ๆ ซึ่งเป็นรายการที่ตนเคยได้รับชมมาก่อน นำเอามาพูดเปรียบเทียบแสดงถึงข่าวสารที่ได้ปลูกฝังบั่นแต่งความคิดของผู้รับสารเกี่ยวกับโลกที่แท้จริง โดยเฉพาะในข้อว่าที่ 4 ผู้ร่วมสนทนาคนหนึ่งนำเหตุการณ์ใน

ข่าวมาเทียบเคียงกับภาพยนตร์ ซึ่งตนเคยดูมาแล้วพูดเล่าทำนายเหตุการณ์นั้นอย่างเป็นจริง เป็นจึงเปรียบเสมือนภาพ ของการกระทำที่เขาอดไว้ในจิตใต้สำนึก (Alfred Schutz, 1972) ซึ่งในประเด็นนี้ยังทำให้เรามองเห็นถึงผลกระทบของรายการอื่น ๆ ที่มีต่อข่าว โทรทัศน์อีกด้วยแสดงว่า ลำพังการดูข่าวโทรทัศน์ทุกวันอาจเป็นส่วนประกอบเพียงเล็กน้อยต่อทัศนคติความรุนแรงของผู้รับสาร ทั้งนี้อาจเกี่ยวข้องกับสัดส่วนในเรื่องเวลาของการนำเสนอที่โทรทัศน์ มักจะให้เน้นหนักไปกับรายการบันเทิงต่าง ๆ ที่แฝงไว้ด้วยความรุนแรงมากกว่า รายการข่าวอย่างมากนัก

6. ข่าวขึ้นเดียวกัน บุคคลจะรับรู้เหมือนหรือแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะส่วนตัว หรือลักษณะทางสังคมของบุคคลนั้น ๆ ได้แก่ ค่านิยม ความคาดหวัง ทัศนคติ ประสบการณ์ ฯลฯ ของแต่ละบุคคลตามทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences Theory) (DeFleur, 1966) ดังที่เป็นไปในการสนทนาในทุก ๆ ข่าว ผู้ร่วมสนทนาทุกคนจะมีมุมมอง แง่คิดและแสดงทัศนะที่แตกต่างกันอยู่ตลอดเวลา เช่น ข่าวที่ 2 แม้ทุกคนจะเห็นพ้องกันว่าเป็นข่าวที่ "รุนแรง" แต่ผู้ร่วมสนทนาที่เป็นหญิงจะมีทัศนะในระดับที่เข้มข้นกว่า เพราะกิตติศัพท์ของแก๊งยาสูบนี้ โด่งดังในเรื่องการค้าขายผู้หญิงข้ามชาติอยู่แล้ว ในข่าวที่ 3 ผู้ร่วมสนทนาจากกลุ่มโรงเรียนที่ต่างระดับกันก็จะมีมุมมองที่ต่างกันด้วยโดยกลุ่มโรงเรียนระดับต่ำที่ต้องอาศัยรถประจำทางเป็นพาหนะอยู่บ่อยๆ ก็ค่อนข้างจะซาชินกับข่าวนี้ ตรงข้ามกันกับกลุ่มโรงเรียนเรียนระดับสูงที่มักจะนั่งรถยนต์ส่วนตัวก็จะมองว่าเหตุการณ์นี้รุนแรง สร้างความเศร้าสลดใจเป็นอันมาก ทำนองเดียวกันกับข่าวที่ 8 ผู้ร่วมสนทนาเกือบทุกคนจะเกิดและเติบโตในเมืองหลวง จึงมองดูสภาพปัญหาที่สังคมชนบทได้รับด้วยความเวทนานหรือแม้กระทั่งข่าวที่ 10 ผู้ร่วมสนทนาบางคนยังอาศัยทฤษฎีความแตกต่างนี้ ในการแสดงความคิดเห็น "ประเทศเราไม่เหมือนประเทศเขา..." (นักเรียนชาย โรงเรียนระดับสูง)

7. สอดคล้องกับข้อ 6. และทฤษฎีการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจ จากสื่อมวลชน (The Uses and Gratifications Theory) พบว่า ปัจจัยในการสื่อสารที่สำคัญของผู้รับสาร ก็คือ กระบวนการเลือกสรร (Selective Processes) ที่จะแตกต่าง

กันไปในแต่ละบุคคลดังกล่าว ผู้รับสารอาจจะรับรู้ข่าวสารในสิ่งที่ตรงกันข้ามกับจุดประสงค์ในการนำเสนอของผู้ส่งสารได้ฉับใด ผู้ร่วมสนทนาที่อาจรับรู้หรือตีความข่าวโทรทัศน์ไปในหลายรูปแบบได้ฉับนั้น แต่ละคนอาจตีความหมายข่าวเดียวกันไม่ตรงกันก็ได้ ตามการเลือกรับรู้หรือตีความ (Selective Perception or Selective Interpretation) และการเลือกจดจำ (Selective Retention) ของแต่ละบุคคล (Allport, G.W. and Postman, L., 1974) โดยอาศัยปัจจัยหลากหลายดังกล่าวเป็นตัวประกอบทุกข่าวแต่ละคนจะสนทนากันในประเด็นที่ตนสนใจเลือกรับรู้เป็นประการแรก บางคนจะพูดถึงเนื้อหาข่าว "ข่าวบอกว่า..." ในแต่ละตอนไป บางคนจะพูดว่า "ภาพนี้ไม่น่าออกมาเลย" เป็นการสนับสนุนคุณสมบัติของโทรทัศน์ให้มีลักษณะเด่นยิ่งขึ้นในการเป็นสื่อที่มีทั้งภาพและเสียง ความสัมพันธ์ของทั้งภาพและเสียงมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากันเลยขึ้นอยู่กับการเลือกรับรู้ของแต่ละบุคคลในข่าวเดียวกันนั้น บางคนกล่าวว่า เป็นข่าวที่ดีมีประโยชน์ คอยตักเตือนประชาชน ในขณะที่บางคนกล่าวว่า เป็นข่าวที่ให้โทษเป็นการชี้โพรงให้กระรอก เป็นต้น

ทั้งนี้และทั้งนั้น ผู้ส่งสารจึงควรระมัดระวังในการนำเสนอข่าวสารผ่านสื่อมวลชน โดยเฉพาะโทรทัศน์มากเป็นพิเศษเพราะปัจจุบันนี้ประชาชนส่วนใหญ่จะชมข่าวโทรทัศน์เป็นประจำทุกวัน ไม่ว่าจะเป็นไปเพื่อการแสวงหาความรู้ เพื่อความบันเทิงหรือเพื่อการผ่อนคลาย ฯลฯ

8. ผู้ร่วมสนทนาทุกคนกำลังอยู่ในวัยเรียนชีวิตประจำวันส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับตำราหนังสือ ทำให้เกิดความเครียดได้บ้าง การได้ดูข่าวโทรทัศน์แม้เพียงในระยะเวลาสั้น ทุกคนจึงรู้สึกว่าได้ผ่อนคลาย โดยเฉพาะการชมข่าวที่มีความรุนแรงด้วยแล้ว บางคนอาจใช้เป็นเครื่องมือช่วยปลดปล่อยหรือบรรเทาความรู้สึกที่อยากแสดง พฤติกรรมก้าวร้าวลงได้ตามทฤษฎีการผ่อนคลาย (Catharsis Theory) เช่น ข่าวที่ 4 บางคนกล่าวว่า "ดูแล้วสบายใจ" หรือ "สมน้ำหน้ามัน..." (นักเรียนหญิง โรงเรียนระดับสูง) ขณะที่เห็นผู้ร้ายยืนร้องไห้แสดงออกถึงความก้าวร้าวรุนแรงในตัวผู้พูดที่อาจมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรได้กระทำ ความรุนแรงแทนตัวเขาแล้ว

ผลงานวิจัยกลับพบว่า นักเรียนในกลุ่มโรงเรียนระดับสูงค่อนข้างจะแสดงลักษณะการผ่อนคลายความก้าวร้าวรุนแรงน้อยกว่ากลุ่มโรงเรียนระดับต่ำจากคำพูดระหว่างการสนทนา หรือกริยาท่าทางที่แสดงออกก็ตาม ซึ่งอาจเป็นเพราะโรงเรียนในระดับสูงที่ทำการศึกษานี้เป็นโรงเรียนหญิงล้วนหรือชายล้วน ทุกคนในกลุ่มจึงค่อนข้างจะแสดงความเป็นกันเองได้อย่างรวดเร็ว ในขณะที่กลุ่มโรงเรียนระดับที่ต่ำที่ศึกษาเป็นโรงเรียนสหศึกษา นักเรียนหญิงจึงค่อนข้างจะมีความสำรวมหรือท่าทางขวยเขินอยู่บ้าง แต่ทุกคนจะมีลักษณะที่ตรงกันอยู่ประการหนึ่ง คือ ถ้าข่าวใดมีภาพที่น่าหวาดเสียว น่ากลัวให้เห็น ทุกคนจะระบายออกทางสีหน้าบางคน เกร็งขมริบ บางคนนั่งยิ้ม ในขณะที่บางคนส่งเสียงแปลก ๆ ประกอบไปด้วย เพราะฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่า ความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์เปรียบเสมือนกลไกทางจิตวิทยา และการสังคม (Psychological and Social Mechanisms) ที่เป็นทางออกสำหรับพฤติกรรมรุนแรงของผู้ร่วมสนทนาทุกคน

3. ข้อเสนอแนะทั่วไป

3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป สำหรับสื่อมวลชน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

3.1.1 พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ควรมีโอกาสติดตามชมรายการข่าวโทรทัศน์ และหาโอกาสพูดคุยกับเด็กและเยาวชน ถึงเนื้อหาเกี่ยวกับข่าวนั้น ๆ ให้มากขึ้น โดยเฉพาะกับกลุ่มวัยรุ่น ที่มักคิดและตัดสินใจอะไรอย่างรวดเร็ว เพราะข่าวที่น่าเสนอเปรียบเสมือนดาบ 2 คมที่จะคูไว้เป็นคติเตือนใจให้ระมัดระวังว่าอย่างกระทำตามแบบนี้ มิเช่นนั้นจะเกิดผลดังที่เห็น หรืออาจเป็นการชี้โพรงให้กระรอกกับกลุ่มวัยรุ่น ที่อยากรู้ อยากเห็น อยากลองสิ่งแปลกใหม่ก็เป็นได้ ฉะนั้นพ่อแม่หรือผู้ปกครองควรได้พูดคุยชี้แนะในทางที่ถูกต้อง

3.1.2 ผู้ผลิตรายการข่าว หรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องใน กระบวนการนำข่าวโทรทัศน์ ควรได้ตระหนักถึงเสียงสะท้อนจากผลกระทบของข่าวโทรทัศน์ โดยเฉพาะจากการศึกษาในส่วนคุณภาพงานวิจัยนี้ว่ากลุ่มวัยรุ่นมีความนึกคิดกันเป็นเช่นไรและพวกเขาต้องการให้ปรับปรุงบางข่าวในบางขั้นตอนอย่างไรบ้าง เพื่อช่วยกันสร้างสรรค์และจรรโลงสังคมไทยให้ดีขึ้น

3.1.3 ผู้ผลิตรายการข่าว ควรมีการรอบในการนำเสนอที่เป็นมาตรฐาน หรือให้ตรงกับความเป็นจริง โดยกำหนดขอบเขตของการนำเสนอว่า ข่าวใดที่เป็นความรุนแรง จริง ๆ เป็นเรื่องที่คุณในสังคมยอมรับกันว่ารุนแรง เช่นการตัดไม้ทำลายป่า ก็ควรเสนอข่าวให้ มีระดับความเข้มข้น เพื่อเป็นการเตือนใจประชาชน มิใช่ลดระดับความรุนแรงของข่าว จน กลายเป็นการรายงานเหตุการณ์ธรรมดา ๆ ไป ส่วนข่าวใดที่ไม่น่าจะเน้นให้เกิดความรุนแรง เช่นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสังคม ก็ควรเพิ่มการย้ำเตือน และบอกถึงผลร้ายที่จะได้รับ มิใช่เพิ่มระดับความรุนแรง หรือ ปลุกผ้งประชาชนในทางที่เหมาะสม

3.2 ข้อเสนอแนะทั่วไปสำหรับการวิจัย มีดังนี้

3.2.1 ในการศึกษาถึงผลกระทบของข่าวจากสื่อมวลชน ในกลุ่มวัยรุ่น นั้น ควรศึกษาถึงสื่อมวลชนทั้งหมดที่วัยรุ่นแต่ละคนรับ เพื่อเป็นหนทางสู่การเข้าใจความสำคัญ และประโยชน์ของสื่อมวลชนต่อวัยรุ่นได้ครบถ้วน

3.2.2 นอกจากกลุ่มวัยรุ่นแล้ว ยังมีวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ที่นิยมการชม ข่าวโทรทัศน์ หรือเปิดรับข่าวจากสื่อมวลชนแขนงอื่น ๆ อีกด้วย ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรตัวอย่าง ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศไม่ด้อยไปกว่ากัน ดังนั้นจึงจะนำการศึกษาถึงผลกระทบ ของข่าวจากสื่อมวลชนกับกลุ่มที่เป็นวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่อีกด้วย เพื่อที่จะทราบถึงตัวแปรทางด้าน อายุและระดับการศึกษาซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญว่า หากบุคคลที่มาจากระดับสังคม หรือการศึกษา ที่แตกต่างกันอย่างมาก จะได้รับผลกระทบจากข่าวเหมือน หรือแตกต่างกันอย่างไร เนื่องจาก การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษากลุ่มวัยรุ่นที่ศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) จึงไม่พบความแตกต่างกันสำหรับตัวแปรนี้เท่าใดนัก

3.2.3 งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ กับทัศนคติความรุนแรงของกลุ่มวัยรุ่นในระยะสั้น ผลของการวิจัยจึงมองเห็นอิทธิพลของสื่อมวลชน ในวงจำกัด น่าจะมีการศึกษาถึงผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของทัศนคติ ค่านิยม หรือความ คิดเห็นด้านต่าง ๆ ในระยะยาว